

42 . Segons com t'ho miris

Edat

a partir de 14 anys

Durada

de 40 a 50 minuts

Grup

fins a 40 participants

Materials

per a cada grupet: 3 sobres, 3 fulls DIN A-4, còpies dels dibuixos annexos, llapis o bolígrafs; pissarra

Espai

interior

Matèries

ciències naturals i socials, llengua

Conceptes clau

escala global/local, sentiments, valors, ètica, distribució de la riquesa, equitat

Altres conceptes

bosc, conservació del bosc, incendis, degradació d'hàbitats, erosió, deixalles, implicació personal, salut, benestar, costums i tradicions

Procediments i valors

anàlisi, identificació de semblances i diferències, interpretació de dades, utilització temps i espai, establiment de relacions entre elements, consideració de tendències, argumentació, generalització, valoració, expressió gràfica, oral i escrita, manifestació de sentiments, treball en grup, esperit crític; reflexió, solidaritat

Objectius

L'activitat pretén ajudar a:

- entendre com les maneres de mirar els fets i esdeveniments condicionen les nostres accions i decisions
- reflexionar sobre com els temes socials i ambientals depenen dels punts de vista.

Activitat

Consisteix en un enigma en tres fases, que planteja com les perspectives que tenim sobre els fets i esdeveniments condicionen les nostres accions i decisions.

Informació

Si ens posem unes ulleres de sol tot ho veiem més fosc, si mirem amb una lupa tot ho veiem més gran. En certa manera, **cada persona funciona com una lent**: rebem, transmetem i reflectim les imatges estàtiques i dinàmiques que experimentem al llarg de la nostra vida. Moltes vegades **actuem en funció d'aquestes imatges**, ja sigui perquè condicionen el nostre pensament, ja sigui perquè ens proporcionen models de com fer les coses i de com relacionar-nos els uns amb els altres.

Cada cultura pot ser considerada també com una lent, construïda conjuntament per les persones i transmesa al llarg de les generacions, a través de la qual es **delimiten les maneres de viure** i es valora i percep l'entorn on es viu. Els diversos col·lectius humans tenen diferents cultures, sovint **condicionades pels ambients i per la disponibilitat de recursos**. També solen estar **condicionades per la percepció de les generacions anteriors**. Als nostres avantpassats, per exemple, els semblava que el món era infinit. Però ja fa uns quants segles que es va descobrir que la Terra és rodona i aquesta visió del planeta és molt diferent de la que ha vigit durant segles: abans es creia que era plana i ningú no sabia on eren els límits, o ni tan sols se sospitava que en tenia. L'evidència de l'esfericitat ens aporta una dada inqüestionable: és rodona, doncs és finita. I limitada. I si el planeta és limitat els recursos que conté també ho són. No obstant això, els continuem utilitzant com si no ho fossin.

D'altra banda, els nostres avantpassats tampoc no sabien quants éssers humans hi havia en el món. Ara sí que ho sabem i també sabem que cada cop som més, amb uns recursos que no creixen i que consumim sense plantejar-nos que són exhauribles i que estan mal repartits.

Això passa, en bona mesura, perquè **no ens mirem el planeta amb perspectiva**, només emmarquem una part de la imatge. Així, **veiem nítidament el nostre entorn immediat**, la porció del món on viu una cinquena part de la població mundial, aquella que gaudeix d'una vida quotidiana confortable, amb disponibilitat i abundància d'aliments, serveis i productes, potser amb la sensació que tot va bé i que no existeix cap raó per amoïnar-se. Però si enfoquem cap a on viuen les restants 4/5 parts de la població mundial, les escenes que apareixeran contradiuen la sensació que el benestar sigui compartit per tots els habitants de la Terra.

Una visió global ens mostrarà també alguns efectes indesitjats de la nostra manera de viure: desforestació, desertització, canvis en les condicions ambientals, contaminació, etc.

Necessitem una lent «gran angular» que ens permeti veure el planeta sencer i, partint d'aquesta visió, actuar en conseqüència. Els **problemes globals impliquen solucions col·lectives** i hem de definir conjuntament les nostres actuacions com a ciutadans planetaris. Saber que la manera que tenim de mirar els fets i els esdeveniments condiciona les nostres accions és un primer pas per intentar dissenyar solucions i resoldre amb eficàcia els reptes actuals.

Desenvolupament pas a pas

Preparació

- 1.** Imprimiu per a cada grup els **dibuixos** de l'apartat de documentació necessària. Retalleu cada un dels dibuixos per separat i doblegueu-los.
- 2.** Col·loqueu cada còpia en un sobre, tanqueu-los i anoteu el número que correspongui de manera visible.
- 3.** Considereu que cada grup de participants (de 3 o 4 persones) haurà de rebre els tres sobres i material per escriure.

Desenvolupament de l'activitat

- 1.** Demaneu als participants que es reparteixen en grups de 3 o 4 persones. **Lliureu-los el sobre núm. 1** i advertiu-los que de moment no l'obrin.
- 2.** Plantegeu-los que hauran de **resoldre un enigma** tancat en 3 sobres, el primer dels quals és el que ara tenen a les mans. A cada sobre hi ha un full que conté un dibuix amb personatges: hauran d'escriure en el full **què els sembla que els passa als personatges**, què pensen, què diuen els uns als altres, etc. Podeu suggerir-los que facin «bafarades» (com en les historietes gràfiques) que emmarquin el que podria estar pensant el personatge; també poden fer columnes per comentar l'esdeveniment (com en un diari) o qualsevol altre sistema que vagi bé. Al final hauran de donar un títol d'una o dues paraules a l'escena. Tindran de 5 a 10 minuts per omplir el full.
- 3.** Digueu-los que ja poden **obrir el sobre i comenceu** a comptar el temps. Un cop hagin fet la feina, hauran de tornar a guardar el full a dins del sobre, i passar-lo a un grup veí, que no el podrà obrir.
- 4.** Distribuiu el **sobre núm. 2** i seguiu el procediment anterior. En el sobre núm. 2 cada grup hi col·locarà el full núm. 2 i, a més, hi afegirà el sobre núm. 1 que li han passat. Immediatament passarà el sobre tancat a un altre grup veí.
- 5.** Finalment repartiu el **sobre núm. 3** i demaneu igualment que escriguin els seus comentaris. En acabar, cada grup es queda amb el seu full núm. 3.
- 6.** Demaneu-los que **comentin entre ells**:
 - 1) si els han sorprès el segon i el tercer dibuixos
 - 2) si hi ha hagut algun canvi en les respostes i actituds des del primer detall fins al dibuix sencer
 - 3) si les respostes de cada un dels membres han afectat les respostes dels altres
 - 4) quines situacions els ha fet recordar cada un dels dibuixos i quins sentiments relacionen amb aquestes situacions.
- 7.** Digueu-los que ja poden **obrir els fulls 1 i 2** i demaneu que cada equip **llegeixi per ordre els fulls 1, 2 i 3** que tenen al damunt de la taula.
- 8. Posada en comú:** els portaveus de cada grup llegeixen o resumeixen el contingut dels tres dibuixos. Anoteu en una pissarra els títols de les escenes. Es verifica entre tots si les històries es complementen, segueixen el mateix sentit o són diferents entre elles i per què.
- 9.** Obriu un **diàleg ordenat** sobre els punts següents:
 - les nostres maneres de veure sovint són influïdes per la informació que rebem, per les persones amb qui ens relacionem, pels mitjans de comunicació, etc.
 - tendim a pensar i actuar en funció de com veiem una determinada situació (en funció de tenir una informació parcial o global) i de l'esforç que ens implica canviar els nostres punts de vista
 - els problemes ambientals tenen diferents aspectes o dimensions: locals, regionals, globals...
 - poden ser propers o llunyans
 - depenen d'un context.
- 10.** Demaneu que tornin a mirar els dibuixos i que **escriguin una petita història** considerant que l'ocell amb peix és un habitant d'un país ric i els altres ocells són habitants d'un país pobre; a uns altres demaneu-los que escriguin la història considerant que ells són l'ocell amb peix; finalment demaneu als grups restants que es considerin el grup d'ocells que no tenen peix. Després podeu fer una edició senzilla dels còmics i repartir-la.

Avaluació

Per estructurar exercicis d'avaluació suggerim que els participants:

- indiquin dos o tres problemes ambientals que coneguin i diguin com se n'han assabentat
- esmentin dues qüestions ambientals globals que considerin properes i dos problemes ambientals locals que els siguin llunyans
- recordin una experiència personal en la qual hagin modificat la seva visió sobre algun assumpte i expliquin quina en va ser la causa.

Suggestiment

- Cada grup podrà escollir un nom i anotar-lo als seus fulls. D'aquesta manera podran recuperar-los i, si volen, podran fer un còmic explicant la seva història.

Extensions

- Fer una escenificació d'alguna o d'algunes de les històries que sorgeixin a partir dels dibuixos.
- Llegir alguns articles i aprofundir el que coneguin sobre la relació recursos–població–medi. Investigar també alguns acords d'accions, programes i activitats de solidaritat que es destinen a resoldre les desigualtats en els àmbits local, nacional i internacional, tant si són d'institucions governamentals com no. Analitzar quines altres accions es podrien dur a terme i com. Divulgar les iniciatives que els semblin més interessants.
- Fer les activitats **Festa de benvinguda**, **De milers a milions** i **Demanda insostenible** d'aquesta mateixa guia.
- Establir contacte per correu – convencional o electrònic - amb nens i nenes o joves de la mateixa edat que visquin en altres països sobre com viuen i com veuen els problemes locals i globals.

Aquesta activitat ha estat creada a partir d'una idea de PIKE, G. & SELBY, D. **Global Teacher, Global Learner**. Hodder and Stoughton, 1988.